
คู่มือวิจัย

เทคนิคเขียนบทที่ 2

ที่นักวิจัยต้องรู้

Literature Review Writing Techniques

ดร.ขวัญใจ วงศ์ช่วย

ผู้เขียน

คำนำ

“

The secret of getting ahead is getting started.

— Mark Twain

การเดินทางในโลกของการวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาเปรียบเสมือนการผจญภัยในดินแดนที่ไม่คุ้นเคย และ "การทบทวนวรรณกรรม" หรือบทที่ 2 ก็คือแผนที่และเข็มทิศที่จะนำทางคุณไปสู่การค้นพบที่ยิ่งใหญ่

หนังสือเล่มนี้ถูกสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อเป็นเพื่อนร่วมทางและเป็นเครื่องมือชิ้นสำคัญสำหรับนักวิจัยรุ่นใหม่ทุกคน โดยจะเจาะลึกเฉพาะเทคนิคและหัวใจสำคัญของการเขียนบทที่ 2 อย่างละเอียดที่สุด

เราจะเปลี่ยนความท้าทายและความสับสนในการจัดการข้อมูลมหาศาล ให้กลายเป็นกระบวนการที่ชัดเจน เป็นระบบ และสร้างสรรค์ ตั้งแต่การวางรากฐานทางความคิด การสืบค้นอย่างมืออาชีพ การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ ไปจนถึงการสังเคราะห์ข้อมูลให้กลายเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่เฉียบคม

ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า eBook เล่มนี้จะเป็นแสงสว่างที่ช่วยให้การเขียนบทที่ 2 ไม่ใช่เรื่องน่ากังวลอีกต่อไป แต่เป็นบทพิสูจน์ถึงศักยภาพทางปัญญาและความเป็นนักวิชาการที่น่าภาคภูมิใจของคุณ

สารบัญ

TABLE OF CONTENTS

CHAPTER 01	3
บทที่ 2 คืออะไร? ทำไมถึงสำคัญ	
CHAPTER 02	15
3 เป้าหมายหลักของบทที่ 2	
CHAPTER 03	26
ขั้นตอนที่ 1: การสืบค้นวรรณกรรม (Search)	
CHAPTER 04	39
ขั้นตอนที่ 2: การประเมินวรรณกรรม (Evaluate)	
CHAPTER 05	51
ขั้นตอนที่ 3: การวิเคราะห์เชิงลึก (Analyze)	
CHAPTER 06	64
ขั้นตอนที่ 4: การสังเคราะห์ (Synthesize)	
CHAPTER 07	76
ขั้นตอนที่ 5: การเขียน (Write)	
CHAPTER 08	84
เทคนิค Skimming & Scanning	
CHAPTER 09	86
Summary vs. Synthesis: ความแตกต่างสำคัญ	
CHAPTER 10	88
ตาราง Literature Matrix	
CHAPTER 11	99
กรอบแนวคิดทฤษฎี (Theoretical Framework)	
CHAPTER 12	111
กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)	
CHAPTER 13	123
การระบุช่องว่างทางความรู้ (Research Gap)	
CHAPTER 14	136
โครงสร้างการเขียน 4 แบบ	
CHAPTER 15	151
ภาษาวิชาการและการอ้างอิง	
CHAPTER 16	153
ข้อผิดพลาดที่พบบ่อยและวิธีแก้ไข	
CHAPTER 17	155
Checklist ตรวจสอบคุณภาพ	

บทที่ 2 คืออะไร? ทำไมถึงสำคัญ

“

If I have seen further, it is by standing on the shoulders of Giants.

— Isaac Newton

ในโครงสร้างงานวิจัย 5 บทที่เป็นมาตรฐานสากล **บทที่ 2: การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)** คือเสาหลักที่เชื่อมระหว่าง "คำถามวิจัย" (บทที่ 1) กับ "วิธีวิทยา" (บทที่ 3) มันไม่ใช่แค่การรวบรวมหรือสรุปย่องานของคนอื่น แต่คือกระบวนการ **วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า** องค์ความรู้ที่มีอยู่เดิม เพื่อแสดงให้เห็นว่างานวิจัยของเราจะเข้ามาเติมเต็มช่องว่างทางความรู้ (Research Gap) ที่ยังไม่มีใครเคยทำได้อย่างไร

บทที่ 2 คือ **การสนทนาทางวิชาการ (Academic Conversation)** ที่เราต้องเข้าไปมีส่วนร่วมกับนักวิชาการคนอื่นๆ ผ่านผลงานของพวกเขา เพื่อสร้างรากฐานที่มั่นคงและน่าเชื่อถือให้กับงานวิจัยของเราเอง

ลองจินตนาการว่าคุณกำลังจะสร้างบ้านหลังหนึ่ง บทที่ 1 คือพิมพ์เขียว (แบบแปลน) ที่บอกว่าคุณต้องการสร้างอะไร ส่วนบทที่ 2 คือการสำรวจพื้นที่

ตรวจสอบดิน และศึกษาว่าบ้านหลังอื่นๆ ในละแวกนั้นสร้างอย่างไร มีปัญหาอะไร เพื่อให้บ้านของคุณแข็งแรงและดีกว่าเดิม

โครงสร้างงานวิจัย 5 บท

บทที่ 1	บทนำ (Introduction)
บทที่ 2	การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)
บทที่ 3	วิธีดำเนินการวิจัย (Methodology)
บทที่ 4	ผลการวิจัย (Results)
บทที่ 5	สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ (Discussion)

ทำไม "บทที่ 2" ถึงสำคัญที่สุดในงานวิจัยของคุณ?

การทบทวนวรรณกรรมคือรากฐานที่คำจูนงานวิจัยทั้งเล่ม เลื่อนลงเพื่อค้นพบว่าทำไมนักวิจัยมืออาชีพถึงให้ความสำคัญกับบทนี้เป็นพิเศษ 📖

เพราะบทนี้ช่วยให้คุณระบุช่องว่างทางความรู้ที่งานวิจัยเดิมยังไม่ได้ครอบคลุมถึง อีกทั้งยังเป็นการแสดงให้เห็นถึงความเชี่ยวชาญและความรอบรู้ในสาขาวิชาที่คุณกำลังศึกษาอยู่ นอกจากนี้ยังช่วยป้องกันการดำเนินงานที่ซ้ำซ้อนและลดความเสี่ยงในการเกิดข้อผิดพลาดทางวิชาการ ทำดีที่สุดแล้วเนื้อหาในบทที่ 2 จะกลายเป็นกรอบแนวคิดที่ช่วยชี้นำทิศทางให้กับการวิเคราะห์ผลงานวิจัยของคุณได้อย่างแม่นยำ

บทที่ 2 คืออะไร?

บทที่ 2 หรือ การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review) คือบทที่ผู้วิจัยรวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่ศึกษา เพื่อแสดงให้เห็นว่าองค์ความรู้ ในสาขานั้นมีอยู่อย่างไรและมีช่องว่างใดที่ยังไม่ได้รับการศึกษา

บทนี้ไม่ใช่เพียงการ "สรุปงานของคนอื่น" แต่คือการสร้างเส้นทางความรู้ที่นำไปสู่การวิจัย ของคุณอย่างมีเหตุมีผล

การเลือกวรรณกรรมที่เหมาะสมจะช่วยกำหนดกรอบแนวคิดและตัวแปรที่สำคัญในการ ศึกษาของคุณได้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังเป็นการยืนยันถึงความสำคัญของปัญหาที่คุณ กำลังพยายามหาคำตอบในงานวิจัยชิ้นนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งอ้างอิงที่น่าเชื่อถือจะ ช่วยสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผลลัพธ์ที่คุณค้นพบในท้ายที่สุด การเชื่อมโยงความคิดเห็น จากหลากหลายแหล่งข้อมูลจะช่วยสร้างมุมมองใหม่ที่ลึกซึ้งและแตกต่างจากการวิจัยเดิมที่มีอยู่

บทบาทสำคัญของบทที่ 2 ในงานวิจัย

สร้างรากฐานทางทฤษฎี

กำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ระบุช่องว่างการวิจัย

ชี้ให้เห็นว่าสิ่งที่ยังไม่มีใครศึกษาคืออะไร

สร้างความน่าเชื่อถือ

แสดงว่านักวิจัยรู้จักสาขาของตนอย่างลึกซึ้ง

กำหนดทิศทางวิจัย

นำไปสู่การตั้งสมมติฐานและระเบียบวิธีวิจัย

นอกจากนี้ การทบทวนวรรณกรรมยังช่วยป้องกันการวิจัยซ้ำซ้อนในประเด็นที่สรุปไปแล้ว และยังเป็น การเปิดมุมมองใหม่ๆ ในการตีความข้อมูลให้กว้างขวางยิ่งขึ้น อีกทั้งยังทำหน้าที่เป็นฐานข้อมูลอ้างอิงสำคัญที่ ยืนยันความถูกต้องของผลการศึกษาในขั้นตอนถัดไป สุดท้ายความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในวรรณกรรมจะช่วย ให้นักวิจัยสามารถสื่อสารข้อค้นพบของตนได้อย่างมีน้ำหนักและน่าเชื่อถือมากขึ้น

สร้าง "กรอบแนวคิดทางทฤษฎี" ที่แข็งแกร่ง

กรอบแนวคิด (Conceptual Framework) คือโครงกระดูกของงานวิจัย บทที่ 2 ช่วยให้นักวิจัยเลือกทฤษฎีหรือแนวคิดที่เหมาะสมที่สุดในการอธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษา ทำให้งานวิจัยมีความลึกและความครอบคลุมทางวิชาการ

การอ้างอิงทฤษฎีที่ถูกต้องและครบถ้วนในบทนี้ยังช่วยให้กรรมการสอบและผู้อ่านเห็นงานของคุณตั้งอยู่บนฐานความรู้ที่มั่นคง

การคัดเลือกทฤษฎีที่ตรงประเด็นจะช่วยลดความสับสนในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ซับซ้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังเป็นการปูทางไปสู่การตีความผลการศึกษาที่ชัดเจนและมีนัยสำคัญในบทถัดไป ยิ่งคุณสามารถเชื่อมโยงทฤษฎีเข้ากับปัญหาได้ดีเท่าใด งานวิจัยของคุณก็จะยิ่งมีความโดดเด่นและเป็นที่ยอมรับมากขึ้นเท่านั้น การทบทวนวรรณกรรมที่ดีจึงไม่ใช่แค่การนำเสนองานวิจัยเก่า แต่เป็นการสร้างบริบทใหม่ให้กับวิชาการด้วยตัวคุณเอง

ระบุ "ช่องว่างการวิจัย" ได้อย่างชัดเจน

รวบรวมงานวิจัยที่มีอยู่

ศึกษาผลการวิจัยที่ผ่านมาในหัวข้อเดียวกันหรือใกล้เคียง

วิเคราะห์และเปรียบเทียบ

ระบุความเหมือน ความแตกต่าง และข้อจำกัดของงานเดิม

ค้นพบช่องว่าง (Gap)

ชี้ประเด็นที่ยังขาดหายหรือยังไม่มีข้อสรุปที่ชัดเจน

ช่องว่างนี้คือ **เหตุผลหลัก** ที่ทำให้งานวิจัยของคุณมีคุณค่าและมีความจำเป็นในสายตาของคณะกรรมการ

เมื่อคุณสามารถระบุช่องว่างได้ชัดเจน จะช่วยให้การตั้งคำถามวิจัยมีความคมชัดและตรงประเด็นมากขึ้น การเชื่อมโยงช่องว่างดังกล่าวเข้ากับบริบทใหม่จะช่วยยกระดับความน่าสนใจของตัวแปรที่ศึกษา นอกจากนี้ การแสดงให้เห็นว่างานวิจัยของคุณช่วยเติมเต็มความรู้ในส่วนที่ขาดหายไปนั้น จะช่วยยืนยันความสำคัญของการศึกษาได้เป็นอย่างดี ท้ายที่สุด การสื่อสารจุดนี้อย่างมั่นใจจะช่วยลดคำถามโต้แย้งจากผู้ทรงคุณวุฒิได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เชื่อมโยงระเบียบวิธีวิจัยกับบทที่ 2

บทที่ 2 ไม่ได้อยู่โดดเดี่ยว แต่เป็นสะพานเชื่อมระหว่างบทที่ 1 (บทนำ) และบทที่ 3 (ระเบียบวิธีวิจัย) การเลือกวิธีการวิจัย เครื่องมือ และตัวแปรต่างๆ ควรมีรากฐานมาจากการทบทวนวรรณกรรมในบทนี้

หากบทที่ 2 อ่อนแอ บทที่ 3 ก็จะขาดเหตุผลรองรับ ทำให้งานทั้งเล่มสูญเสียความสมเหตุสมผลทางวิชาการ

การอ้างอิงกรอบแนวคิดที่ชัดเจนจะช่วยยืนยันความจำเป็นของระเบียบวิธีที่เลือกใช้ได้ดียิ่งขึ้น คุณควรตรวจสอบว่าตัวแปรที่นำมาศึกษาถูกรองรับด้วยงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดหรือไม่ นอกจากนี้การแสดงให้เห็นถึงช่องว่างในวรรณกรรมจะทำให้บทที่ 3 ของคุณมีน้ำหนักมากขึ้นอย่างชัดเจน สุดท้ายแล้วความต่อเนื่องระหว่างบทจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจตรรกะและที่มาที่ไปของงานวิจัยของคุณได้อย่างสมบูรณ์

องค์ประกอบที่ดีของบทที่ 2

1

นิยามและแนวคิดหลัก

อธิบายคำสำคัญและแนวคิดพื้นฐานที่ใช้ในงานวิจัยอย่างชัดเจน พร้อมอ้างอิงนักวิชาการที่เป็นที่ยอมรับ

2

ทฤษฎีและกรอบแนวคิด

นำเสนอทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและอธิบายว่าทำไมจึงเลือกใช้ทฤษฎีนั้นสำหรับงานวิจัยชิ้นนี้

3

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สรุปและวิเคราะห์งานวิจัยก่อนหน้า ทั้งในและต่างประเทศ พร้อมชี้จุดเด่นและข้อจำกัด

4

กรอบแนวคิดการวิจัย

สร้างแผนภาพหรือแบบจำลองที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในงานวิจัยของคุณ

นอกจากองค์ประกอบหลักข้างต้น การร้อยเรียงเนื้อหาให้เป็นเรื่องราวเดียวกันถือเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้บทที่ 2 มีความน่าสนใจ ผู้วิจัยควรหมั่นตรวจสอบความทันสมัยของข้อมูลเพื่อให้งานวิจัยมีความสดใหม่และมีคุณค่าทางวิชาการอยู่เสมอ การให้ความสำคัญกับการอ้างอิงที่ถูกต้องและครบถ้วนยังช่วยสร้างความน่าเชื่อถือให้กับงานวิจัยของตนเองอีกด้วย สุดท้ายนี้การเขียนสรุปจบในแต่ละส่วนจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจภาพรวมและเชื่อมโยงสู่การวิจัยในบทถัดไปได้้อย่างราบรื่น

ข้อผิดพลาดที่พบบ่อยในบทที่ 2

✘ สรุปแทนการวิเคราะห์

เพียงแค่เล่าว่างานแต่ละชิ้นทำอะไร แทนที่จะวิเคราะห์และเปรียบเทียบว่างานเหล่านั้นเชื่อมโยงกันอย่างไร ควรฝึกการสังเคราะห์ข้อมูลให้เห็นมุมมองใหม่ที่เกิดจากการรวบรวมงานวิจัยเหล่านั้นเข้าด้วยกัน

✘ ใช้แหล่งข้อมูลที่ล้าสมัย

อ้างอิงงานวิจัยที่เก่าเกินไปโดยไม่มีงานใหม่มารองรับ ทำให้ขาดความทันสมัยทางวิชาการ ควรหมั่นอัปเดตงานวิจัยในช่วง 5 ปีล่าสุดเพื่อให้บทความวรรณกรรมของคุณมีความสดใหม่และน่าเชื่อถืออยู่เสมอ

✘ ขาดความเชื่อมโยง

บทความวรรณกรรมแบบแยกส่วน ไม่สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์การวิจัยหรือคำถามวิจัยที่ตั้งไว้ การเขียนที่ดีต้องสามารถผูกโยงวรรณกรรมแต่ละเรื่องให้ตอบโจทย์หัวข้อวิจัยหลักได้อย่างเป็นเอกภาพและชัดเจน

✘ ละเลยงานวิจัยขัดแย้ง

นำเสนอเฉพาะงานที่สนับสนุนแนวคิดของตน โดยไม่กล่าวถึงงานที่มีผลลัพธ์แตกต่างออกไป การระบุถึงความเห็นที่หลากหลายจะช่วยสร้างความรอบด้านและแสดงถึงวิจารณญาณทางวิชาการที่เข้มแข็ง

เคล็ดลับการเขียนบทที่ 2 ให้โดดเด่น

→ จัดระเบียบแบบ Thematic ไม่ใช่ Chronological

จัดกลุ่มงานวิจัยตามประเด็นหรือธีม ไม่ใช่เรียงตามปีพิมพ์ เพื่อให้การวิเคราะห์มีความลึกและชัดเจนกว่า

→ ใช้ตารางสังเคราะห์ (Synthesis Matrix)

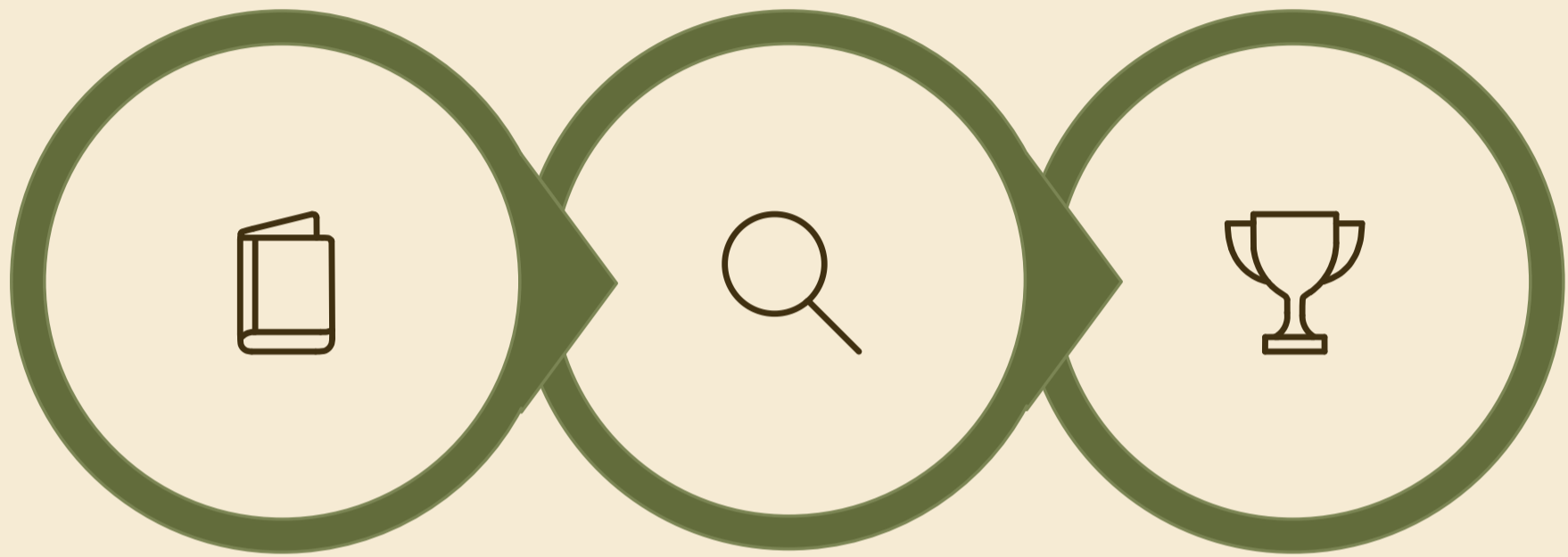
สร้างตารางเปรียบเทียบงานวิจัยก่อนเริ่มเขียน เพื่อมองเห็นภาพรวมและความสัมพันธ์ระหว่างงานต่างๆ

→ เขียนในเสียงของนักวิจัย ไม่ใช่ผู้รายงาน

แทนที่จะเขียนว่า "สมิธ (2020) กล่าวว่า..." ให้วิเคราะห์ว่า "งานวิจัยกลุ่มนี้ชี้ให้เห็นว่า..." เพื่อแสดงความเป็นเจ้าของงาน

การเลือกใช้คำเชื่อมที่เหมาะสมจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจลำดับความคิดของคุณได้ดียิ่งขึ้น ควรทบทวนเนื้อหาซ้ำอย่างละเอียดเพื่อกำจัดความซ้ำซ้อนที่ไม่จำเป็นออกไป การรักษาความกระชับของภาษาจะช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือให้กับงานวิจัยของคุณในระดับสากล และการสรุปปิดท้ายในแต่ละหัวข้อจะช่วยเชื่อมโยงไปสู่ความสำคัญของงานวิจัยในบทถัดไปได้เป็นอย่างดี

บทที่ 2 ที่ดี = งานวิจัยที่แข็งแกร่ง

บทวิจารณ์
วรรณกรรม

ช่องว่างการวิจัย

งานวิจัยมีคุณค่า

การลงทุนเวลาและความพยายามในบทที่ 2 อย่างจริงจัง คือการวางรากฐานที่มั่นคงให้กับงานวิจัยทั้งหมด กรรมการสอบจะเห็นว่าคุณเป็นนักวิจัยที่เข้าใจสาขาของตนอย่างลึกซึ้ง และงานของคุณมีคุณค่าต่อองค์ความรู้อย่างแท้จริง ความเข้าใจในทฤษฎีที่แม่นยำจะช่วยให้คุณออกแบบวิธีการศึกษาได้อย่างไร้รอยต่อ นอกจากนี้ การอ้างอิงข้อมูลที่ถูกต้องยังเป็นการสร้างที่น่าเชื่อถือให้กับข้อสรุปของคุณอีกด้วย การเปรียบเทียบกับงานก่อนหน้าจะช่วยเน้นย้ำถึงนวัตกรรมใหม่ที่ค้นพบ และท้ายที่สุด การเขียนบทที่ 2 ที่ยอดเยี่ยมจะเปลี่ยนงานวิจัยให้กลายเป็นแหล่งอ้างอิงที่ทรงพลังสำหรับผู้อื่นต่อไปในอนาคต